Gemeente Bergen op Zoom

Gewijzigd raadsvoorstel RVB23-0023

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Vaststellen Nota Ruimtelijke Kwaliteit
Nummer voorstel	:	RVB23-0023
Datum voorstel	:	5 juni 2023
Portefeuillehouder(s)	:	Dhr. J.A.A. Pals
Contactpersoon	:	Dhr. H.C.P.A. van Delft
Afdeling	:	Ruimtelijke Ontwikkeling & Vergunningverlening
Contactpersoon Email	:	p.vandelft@bergenopzoom.nl
Contactpersoon Telefoon	:	06-12439612
Programmanummer en -naam	:	4. Woon- en leefomgeving (fysiek domein)

Voorstel:

1. De Nota Ruimtelijke Kwaliteit opnieuw vast te stellen met daarin opgenomen:
   de gewijzigde beleidsregels over zonnepanelen op daken binnen het beschermd stadsgezicht.
2. De gewijzigde Nota Ruimtelijke Kwaliteit per 1 augustus 2023 in werking te laten treden.
3. De Nota Ruimtelijke Kwaliteit, vastgesteld op 11 april 2019, per 1 augustus 2023 in te trekken.
4. Aanvragen om omgevingsvergunning die zijn ingediend voor datum van inwerkingtreding maar waar na 1 augustus 2023 nog niet op is besloten, af te handelen met toepassing van de gewijzigde Nota Ruimtelijke Kwaliteit.
5. De onder het eerste beslispunt vastgestelde Nota Ruimtelijke Kwaliteit conform de gebruikelijke wijze te publiceren en bekend te maken.

Type voorstel:

☑ Kaderstellend
☐ Controlerend
☐ Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☑	☐
Financiële consequenties	☑	☐
Gevolgen voor de schuldenlast	☐	☑
Inspraakverordening van toepassing	☐	☑

Communicatieparagraaf:

De vakafdeling (vergunningverlening, erfgoed en stedenbouw) is betrokken bij de totstandkoming van dit voorstel alsmede de secretaris van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit.

Samenvatting:

Op 1 mei 2019 is de door u vastgestelde Nota Ruimtelijke Kwaliteit in werking getreden. De Nota Ruimtelijke Kwaliteit ziet alleen toe op de uiterlijke kwaliteit van bouwwerken (welstand) en vormt voor de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit het toetsingskader bij de beoordeling van bouwplannen waarvoor een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit benodigd is.

Zonnepanelen kunnen op daken omgevingsvergunningvrij aan de voor- en achterzijde worden aangebracht. Dit geldt wettelijk gezien niet voor panelen aan de voorkant op daken die gelegen zijn binnen een beschermd stadsgezicht. In de Nota Ruimtelijke Kwaliteit is beleid opgenomen om onder voorwaarden zonnepanelen op daken in het centrum toe te staan. Hierbij is de stelregel dat deze panelen binnen het rijksbeschermd stadsgezicht niet vanaf openbaar toegankelijk gebied zichtbaar mogen zijn. Dit omdat de zonnepanelen op daken die vanaf openbaar toegankelijk gebied zichtbaar zijn de beeldkwaliteit van het stadsgezicht kunnen ontsieren. Deze regels vormen een beperking voor het plaatsen zonnepanelen en voor de verduurzaming van woningen.

In raadsmededeling RMD23-0002 hebben wij u drie scenario's voorgelegd voor de aanpassing van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit om zonnepanelen op daken binnen het beschermd stadsgezicht – onder voorwaarden – zichtbaar toe te staan. De scenario's zijn tijdens de beeldvorming op 6 april 2023 en in de commissie van 13 april 2023 behandeld. U heeft de voorkeur uitgesproken voor het derde – soepelste – scenario. Dit scenario, met bijbehorende beleidsregels en kaart is verwerkt in de aangepaste Nota Ruimtelijke Kwaliteit die via dit voorstel ter vaststelling wordt aangeboden. Na vaststelling treedt de aangepaste Nota Ruimtelijke Kwaliteit in werking op 1 augustus 2023. Na inwerkingtreding van de gewijzigde Nota Ruimtelijke Kwaliteit kunnen aanvragen omgevingsvergunning voor zonnepanelen binnen het beschermd stadsgezicht – onder voorwaarden – worden vergund. Het voorstel voorziet in overgangsrecht voor lopende aanvragen en intrekking van de huidige nota.

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage
	Gewijzigde Nota Ruimtelijk Kwaliteit (2023)	bijgevoegd
	RMD23-0002	bijgevoegd
	Motie	bijgevoegd
	Nota Ruimtelijke Kwaliteit (2019)	bijgevoegd

Gemeente Bergen op Zoom

Gewijzigd raadsvoorstel RVB23-0023

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	:	28 juni 2023
Nummer	:	RVB23-0023
Onderwerp	:	Opnieuw vaststellen Nota Ruimtelijke Kwaliteit

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. De Nota Ruimtelijke Kwaliteit opnieuw vast te stellen met daarin opgenomen:
   de gewijzigde beleidsregels over zonnepanelen op daken binnen het beschermd stadsgezicht.
2. De gewijzigde Nota Ruimtelijke Kwaliteit per 1 augustus 2023 in werking te laten treden.
3. De Nota Ruimtelijke Kwaliteit, vastgesteld op 11 april 2019, per 1 augustus 2023 in te trekken.
4. Aanvragen om omgevingsvergunning die zijn ingediend voor datum van inwerkingtreding maar waar na 1 augustus 2023 nog niet op is besloten, af te handelen met toepassing van de gewijzigde Nota Ruimtelijke Kwaliteit.
5. De onder het eerste beslispunt vastgestelde Nota Ruimtelijke Kwaliteit conform de gebruikelijke wijze te publiceren en bekend te maken.

Inleiding

Op 11 april 2019 heeft u de Nota Ruimtelijke Kwaliteit vastgesteld en het aantal welstandsvrije gebieden uitgebreid.[1] Op 1 mei 2019 is de door u vastgestelde Nota Ruimtelijke Kwaliteit in werking getreden. De Nota Ruimtelijke Kwaliteit is de opvolger van de Welstandsnota uit 2006, ziet alleen op de uiterlijke kwaliteit van bouwwerken en vormt voor de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit het toetsingskader bij de beoordeling van bouwplannen waarvoor een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit benodigd is.

U heeft bij vaststelling bepaald dat de Nota Ruimtelijke Kwaliteit na een jaar (vanaf inwerkingtreding) geëvalueerd wordt. Via raadsmededeling RMD20-0023 heeft u de evaluatie ontvangen. Uit deze evaluatie volgt dat de nota te weinig ruimte biedt voor het plaatsen van zonnepanelen in het zicht op daken binnen het beschermd stadsgezicht. Zoals reeds volgt uit de evaluatie van de Nota stellen wij een versoepeling van de regeling voor.

Zonnepanelen kunnen op daken omgevingsvergunningvrij aan de voor- en achterzijde worden aangebracht. Dit geldt niet voor panelen aan de voorkant op daken die gelegen zijn binnen een beschermd stadsgezicht en die vanaf openbaar toegankelijk gebied zichtbaar zijn. Zonnepanelen op dak verstoren aanzicht van de stad. Richtlijnen voor vorm, kleur en plaatsing zijn van belang bij het behoud van het beschermde stadsgezicht. In de Nota Ruimtelijke Kwaliteit is beleid opgenomen om onder voorwaarden zonnepanelen op daken in het centrum toe te staan. Hierbij is de stelregel dat deze panelen binnen het rijksbeschermd stadsgezicht niet vanaf openbaar toegankelijk gebied zichtbaar mogen zijn. Dit omdat de zonnepanelen op daken die vanaf openbaar

[1] Raadsvoorstel RVB19-0007.

toegankelijk gebied zichtbaar zijn de beeldkwaliteit van het stadsgezicht kunnen ontsieren. In raadsmededeling RMD20-0023 zijn tevens twee scenario's aan u voorgelegd om de regels te versoepelen.

Op 3 februari 2022 heeft de raad de motie 'vreemd aan de orde van de dag' aangenomen betreffende 'heroverweging plaatsing zonnepanelen binnen het beschermd stadsgezicht'. Dit naar aanleiding van de casus aan de Williamstraat en de media-aandacht die dit gekregen heeft. Hiermee heeft u ons opgedragen om een aanpassing voor te stellen van de huidige regeling die verder gaat dan de eerdere scenario's. Hierbij verzoekt u ons de handreiking van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, die toeziet op zonnepanelen op daken binnen het beschermd stadsgezicht, bij het voorstel te betrekken.

Op 14 september 2022 hebben wij u bericht (kenmerk: U22-010662) over de voortgang van de aanpassing van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit. In voornoemde brief is ook een globaal tijdspad aangegeven. In raadsmededeling RMD23-0002 hebben wij u drie scenario's voorgelegd voor de aanpassing van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit wat betreft het vanaf openbaar toegankelijk gebied zichtbaar toestaan van zonnepanelen op daken binnen het rijksbeschermd stadsgezicht.

De scenario's zijn tijdens de beeldvormede vergadering op 6 april 2023 en in de commissievergadering van 13 april 2023 behandeld. U heeft de voorkeur uitgesproken voor het derde – soepelste – scenario. Aan u is toegezegd om voor de raadsvergadering van 28 juni a.s. een voorstel aan te bieden. Middels dit voorstel wordt hieraan gevolg gegeven. Dit scenario, met bijbehorende beleidsregels en kaart is verwerkt in de aangepaste Nota Ruimtelijke Kwaliteit die via dit voorstel ter vaststelling wordt aangeboden. Op enkele taalkundige zaken na is de Nota Ruimtelijke Kwaliteit voor het overige ongewijzigd gebleven. Dus de regeling voor zonnepanelen op (rijks)monumenten is niet gewijzigd.

Beoogd maatschappelijk effect/doelstelling

Wij willen graag een bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelstellingen. De energietransitie en het kunnen opwekken van eigen – schone – energie is actueler dan ooit. Binnen het rijksbeschermd stadsgezicht stuit dit op beperkingen. Beschermde stads- en dorpsgezichten zijn aangewezen vanwege de bijzondere kwaliteit die deze gebieden in de loop van de geschiedenis hebben gekregen. Het gaat daarbij niet zozeer om het uiterlijk van individuele panden, maar om zowel de structuur als om de ruimtelijke kwaliteit van een gebied als geheel. Behoud van structuur en beeld vormen een zwaarwegend belang bij nieuwe ontwikkelingen.

Momenteel krijgen wij relatief veel vragen van burgers die woonachtig zijn binnen het beschermd stadsgezicht over het installeren van zonnepanelen. Hieruit is wel gebleken dat veel Bergse inwoners nog niet volledig op de hoogte zijn van de huidige regeling, zoals opgenomen in de huidige Nota Ruimtelijke Kwaliteit. Zonnepanelen op daken die voldoen aan de regeling ('niet zichtbaar vanaf de openbaar toegankelijke gebied') en voldoen aan de redelijke eisen van welstand zoals verwoord in de Nota Ruimtelijke Kwaliteit, mogen met een omgevingsvergunning worden geplaatst. Om de burgervragen enigszins te kunnen ondervangen, zoeken we naar een verbetering van onze informatievoorziening over zonnepanelen, monumenten en subsidies.

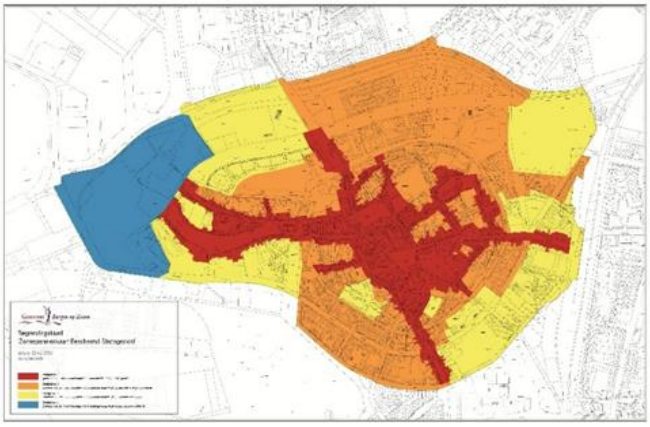
Uitwerking voorstel

Verruiming
De doelstelling van een beschermd gezicht is niet om de huidige situatie te bevriezen, maar om bestaande

nieuwe ontwikkelingen op een passende en respectvolle manier te integreren. De verantwoordelijkheid voor een zorgvuldige omgang met ontwikkelingen in rijksbeschermde stadsgezichten ligt bij de gemeente. Om consistent beslissingen te nemen is het verstandig om beleidsuitgangspunten te formuleren voor het toestaan van zonnepanelen binnen het rijksbeschermd stadsgezicht. Dit voorstel voor verruiming houdt in dat zonnepanelen op daken – gelegen binnen het rijksbeschermd stadsgezicht – wel door een zorgvuldige integratie kunnen worden toegestaan, wanneer deze zichtbaar zijn vanaf het openbaar toegankelijk gebied. Hierbij gelden wel voorwaarden met betrekking tot uitstraling van de panelen en het legpatroon, zodat uniformiteit ontstaat. Hierna wordt dieper ingegaan op de voorgestelde wijziging van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit.

Opzet
U heeft gekozen voor het derde scenario. Het is niet de bedoeling om de cultuurhistorische waarde van het beschermd stadsgezicht opnieuw te waarderen in hoge waarde en minder hoge waarden. Dat kan ook niet op goedkeuring rekenen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het gaat om de maat en schaal van de bebouwing, materialisatie, representativiteit en beleving van de openbare ruimte die maakt dat op sommige plekken overwogen kan worden om de mogelijkheden van het plaatsen van zonnepanelen te verruimen, zonder dat dit een al te grote impact heeft op de ruimtelijke kwaliteit van een gebied als geheel.

Deelgebieden
Het beschermde stadsgezicht wordt opgedeeld in 4 verschillende deelgebieden waarbij verschil wordt gemaakt tussen de mate van cultuurhistorische- of beeldwaarde die het gebied heeft. Deze zijn aangegeven met verschillende kleuren (blauw, geel, oranje en rood) op de bij de nota behorende kaart ‘Zonnepanelen Beschermd Stadsgezicht’. Afhankelijk van het deelgebied gelden er regels. De totstandkoming van deze regels is afhankelijk van de mate van cultuurhistorische- of beeldwaarde van het gebied. Zonnepanelen hebben een daadwerkelijke impact op een straat of wijk wanneer deze zichtbaar worden geplaatst. Vorm, legpatroon, kleur zijn belangrijke uitgangspunten om zonnepanelen wel toe te kunnen staan. Per deelgebied is uiteengezet hoe dit tot stand is gekomen en wat de daadwerkelijke uitwerking is van de voorgestelde regels. Voor de verduidelijking is op pagina 11 een schema opgenomen met de regels per deelgebied. Dit schema ziet alleen op de situatie dat de zonnepanelen vanaf openbaar toegankelijk gebied zichtbaar zijn.

Figuur 1: Kaart van deelgebieden binnen het beschermd stadsgezicht zoals opgenomen in de gewijzigde Nota Ruimtelijke Kwaliteit.

Deelgebied 1 | Rood
Dit deelgebied wordt gevormd door de middeleeuwse kern en belangrijke radialen in de kern en omliggende schil. De middeleeuwse kern is uiteen te zetten in een historische stadskern met daaromheen van oudsher aanloopstraten richting de Grote Markt. Om deze middeleeuwse stadskern ligt de 19e-eeuwse schil. De 19e-eeuwse schil wordt gekenmerkt door een stratenpatroon van ringwegen en radialen. Sommige radialen zoals de Antwerpsestraat en de Stationsstraat vormen de voornaamste hoofdroute richting het centrum en de bebouwing hierlangs heeft een grote representatieve waarde. De historische stadskern en de verbindende radialen zijn aangewezen als 'historische openbare ruimte' binnen het bestemmingplan Binnenstad. Deze aanwijzing, mede gelet op de iconische plekken en bijzondere historische betekenis die symbool staat voor de stad heeft ertoe geleid dat in dit gebied dat zonnepanelen op daken een te grote impact hebben en dus 'zichtbaar vanaf openbaar toegankelijk gebied' niet zijn toegestaan. Hiermee wordt voor dit gebied vastgehouden aan de huidige beleidsregels.

Nagenoeg niet zichtbaar
Wanneer zonnepanelen 'nagenoeg' niet zichtbaar zijn kan in bijzondere situatie toch een omgevingsvergunning worden verleend. Met nagenoeg wordt bedoeld dat zonnepanelen soms van verre afstand nog net (gedeeltelijk) zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte maar niet worden beleefd vanaf het openbaar toegankelijk gebied. De beoordeling door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit weegt hierin zwaar mee.

'Voorbeeld Moeregrebstraat 10 | De straat is te smal om zonnepanelen aan de voorzijde van dit dak waar te nemen. Vanaf verre afstand vanaf het Beursplein is een heel klein deel van het paneel waarneembaar, enkel wanneer hier bewust op wordt gelet (lees: nagenoeg niet zichtbaar). Deze minimale waarneming zal de beleving van de beeldkwaliteit van het beschermd stadsgezicht niet aantasten, en kan in deze bijzondere situatie op een positief advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit rekenen.'

Deelgebied 2 | Oranje
Dit deelgebied wordt voornamelijk gevormd door de 19e-eeuwse schil. Binnen de 19e-eeuwse schil zijn ook bepaalde stukken van ringwegen (o.a. Bolwerk) van een hoge ruimtelijke kwaliteit. Deze ringwegen zijn stedenbouwkundig vrijwel ongewijzigd sinds de aanleg ervan. Binnen deze contour zijn zonnepanelen die zichtbaar zijn vanaf het openbaar toegankelijk gebied onder voorwaarden voorstelbaar. Wanneer panelen met regelmatige (verticale of horizontale) rangschikking en met voldoende afstand tot de dakranden en dak doorbrekingen worden toegepast zal de visuele verstoring van het beschermde gezicht beperkt blijven en

aanvaardbaar zijn. Ten opzichte van het scenario zoals bij raadsmededeling is gevoegd is deelgebied 2 (oranje) verder versoepeld door de eis dat de zonnepanelen een ‘gesloten vierkant’ dienen te vormen los te laten.

Bron: Binnenstadnoord.nl

Bron: EenVandaag

‘Een goede integratie van moderne ontwikkelingen is van belang bij het behouden van het beschermd gezicht. Richtlijnen voor vorm en kleur (gelijke uitlijning, vierhoekig vlak, voldoende afstand van dakrand en dakdoorbrekingen en geen reflecterende onderdelen) zorgen voor rust en behoud van het erfgoed.’

Om te bepalen waar deze strenge richtlijnen nodig zijn, is het gehele gebied bekeken. Het overgrote deel van dit gebied kent nog bebouwing met een vooroorlogs karakter, die in lijn is met de oorspronkelijke gedachte van het stedenbouwkundig ontwerp van de 19e-eeuwse schil (o.a. omgeving Faurestraat, Williamstraat, Lange Parkstraat). Dit uit zich in een kleinere korrelgrootte van bebouwing en de toepassing van natuurlijke materialen die aansluiten bij het vooroorlogse karakter van dit gebied. Het plaatsen van zonnepanelen staat in sterk contrast hiermee. Daarom is een goede integratie van groot belang.

Deelgebied 3 | Geel

Dit deelgebied bestaat uit een deel van de middeleeuwse kern en 19e-eeuwse schil (gebied rondom Rijtuigweg, Lindebaan, Pastoor Joorenplein en gedeelte Van Dedemstraat) en de zuidkant van de 19e-eeuwse schil waar het vooral naoorlogse bebouwing betreft die een grotere schaal heeft ten opzichte van de rest van de bebouwing in de 19e-eeuwse schil. In deze gebieden kennen weinig historische bebouwing. Echter is het beschermd stadsgezicht een combinatie van architectuur en openbare ruimte. In deze gebieden speelt de openbare ruimte gelet op de ligging en de samenhang met de omliggende gebieden een belangrijke rol.

‘Kleur is van belang. Sterk contrasterende en reflecterende randen en constructieonderdelen leiden af van de architectuur en verminderen de beeldkwaliteit van de omgeving.’

Bij het toepassen van panelen in dit deelgebied blijven het ontbreken van reflecterende randen voor zover zichtbaar vanaf openbaar toegankelijk gebied en rangschikking van belang maar afstanden tot dakranden en een specifieke rechthoekige vorm worden losgelaten. In de praktijk betekent dit dat het dakvlak geheel gevuld kan worden met zonnepanelen, ook rondom dakramen

of dakkapellen, enkel alleen wanneer horizontale en verticale lijnen gelijk blijven (zie voorbeeld hiernaast).

Deelgebied 4 | Blauw
Voor het westelijke deel van het beschermd stadsgezicht, beter bekend als 'Scheldevesting', wordt een nog verdergaande versoepeling voorgesteld. Zoals hierboven genoemd kenmerkt het gebied zich door relatief veel nieuwbouw. Ondanks dat het vergunningplichtig blijft worden voor het deelgebied 4 (blauw) de regels overeenkomstig met de regels van vergunningvrij bouwen als bedoeld in artikel 2 van bijlage II van het Besluit omgevingsrecht met dien verstande dat sterk reflecterende onderdelen niet mogen worden toegepast voor zover zichtbaar vanuit openbare toegankelijk gebied.[2] In de praktijk zullen zonnepanelen op het dak in iedere vorm geplaatst kunnen worden. In de huidige situatie zien we al zonnepanelen op deze daken die afwijken van het evenwijdige horizontale en verticale legpatroon.

'Legpatroon worden losgelaten, het horizontaal en verticaal leggen van zonnepanelen mag worden gecombineerd. Afstand tot dakrand wordt losgelaten.'

Beeldbepalende panden
In alle deelgebieden geldt dat voor zonnepanelen op beeldbepalende panden [3], wanneer deze zichtbaar mogelijk zijn binnen dat deelgebied, aan zwaardere eisen moeten voldoen. Deze beleidsregels zijn gelijk aan de (strengere) beleidsregels voor monumenten voor wat betreft plaatsing, uiterlijk en maatvoering, met uitzondering van de eis dat de zonnepanelen een gesloten vierhoekig vlak moeten vormen.

Monumenten binnen beschermd stadsgezicht
Rijks dan wel gemeentelijke monumenten in de binnenstad worden door hun status gezien als een uitzondering. Voor monumenten geldt dat het plaatsen van zonnepanelen op daken zichtbaar vanaf openbaar toegankelijk gebied niet mogelijk is. Hierop blijven de regels van toepassing die ook al zijn opgenomen in de huidige nota. Ten aanzien van rijks en gemeentelijke monumenten wijzigt dus niets.

[2] Dit houdt in dat ook rode of blauwe panelen mogelijk zijn, zolang ze maar geen reflecterende delen (frame) bevatten. Vaak zal echter voor 'all black' panelen worden gekozen, ook vanwege de lagere kosten en de hogere opbrengst.
[3] Beeldbepalend pand: pand en/of object dat niet onder Erfgoedwet c.q. gemeentelijke Erfgoedverordening valt, maar gekoppeld is aan de Nota Ruimtelijke Kwaliteit en als zodanig is aangewezen op de Voorschriftenkaart 1 (kappenkaart) horende bij het bestemmingsplan 'Binnenstad'.

Beleidsregels
De navolgende – cursief weergegeven – beleidsregels wordt in de gewijzigde nota opgenomen ter vervanging van de bestaande regels onder de 'object gerichte criteria'.

Zonnepanelen en -collectoren (algemene uitgangspunten)
Algemeen

- *Alleen op daken (in principe niet aan gevels en wanden).*
- *De installatie dient zo onopvallend mogelijk in het gebouw te worden geïntegreerd.*

Schuine daken

- *Op schuine daken vlak aanbrengen met een hellingshoek gelijk aan die van het dak en niet laten uitsteken.*
- *Geen zonnepanelen en –collectoren toepassen in het onder-dakvlak van een mansardekap.*

Platte daken

- *Op platte daken binnen het dakvlak en op een afstand tot de dakrand die minstens gelijk is aan de hoogte van het zonnepaneel of –collector.*

Vorm en kleur

- *Terughoudend detailleren.*
- *Lichte en te sterk reflecterende constructie-onderdelen (metaaldelen) en randprofielen zijn niet toegestaan voor zover zichtbaar vanaf openbaar toegankelijk gebied*

Zonnepanelen- collectoren binnen het beschermd stadsgezicht
Ter plaatse van deelgebied 1 zoals weergegeven op kaart 'Zonnepanelen Beschermd Stadsgezicht' bij deze Nota:

- *Gelden de regels uit de algemene uitgangspunten en;*
- *De zonnepanelen -collectoren dienen niet zichtbaar te zijn vanaf het openbaar toegankelijk gebied.*
- *Plaatsing meerdere exemplaren regelmatig rangschikken op horizontale of verticale lijn;*
- *Niet geplaatst in historische tuin, park of boerenerf;*

Ter plaatse van deelgebied 2 zoals weergegeven op kaart 'Zonnepanelen Beschermd Stadsgezicht' bij deze Nota en voor zover niet zichtbaar vanaf openbaar toegankelijk gebied:

- *Gelden de regels uit de algemene uitgangspunten en;*
- *Plaatsing meerdere exemplaren regelmatig rangschikken op horizontale of verticale lijn;*
- *Niet geplaatst in historische tuin, park of boerenerf;*

Ter plaatse van deelgebied 2 zoals weergegeven op kaart 'Zonnepanelen Beschermd Stadsgezicht' bij deze Nota en voor zover zichtbaar vanaf openbaar toegankelijk gebied:

- *Gelden de regels uit de algemene uitgangspunten en;*
- *Plaatsing meerdere exemplaren regelmatig rangschikken op horizontale of verticale lijn;*
- *Niet geplaatst in historische tuin, park of boerenerf;*

- *Het geheel van bestaande dakdoorbrekingen inclusief de zonnepanelen of -collectoren levert geen onrustiger dakvlak op dan voorheen; de wens zonnepanelen of -collectoren toe te passen kan dus leiden tot sanering/integratie van overige dakdoorbrekingen;*
- *De zonnepanelen of -collectoren worden minimaal: 0,5 meter uit de randen van het dakvlak, daktoevoegingen en dakdoorbrekingen (nok, goot/dakvoet, zijkanten, kil- en hoekkeper, dakkapellen, loggia etc…) gehouden;*

Ter plaatse van deelgebied 3 zoals weergegeven op kaart 'Zonnepanelen Beschermd Stadsgezicht' bij deze Nota:

- *Gelden de regels uit de algemene uitgangspunten en;*
- *Plaatsing meerdere exemplaren regelmatig rangschikken op horizontale of verticale lijn;*
- *Niet geplaatst in historische tuin, park of boerenerf;*

Ter plaatse deelgebied 4:

- *Gelden enkel de regels uit de algemene uitgangspunten.*

Zonnepanelen- collectoren op gemeentelijke, rijksmonumenten of beeldbepalende panden

- *Zonnepanelen- collectoren op monumenten binnen het beschermd stadsgezicht dienen niet zichtbaar te zijn vanaf het openbaar toegankelijk gebied.*
- *Zonnepanelen- collectoren zijn niet toegestaan op een Top-100 monument, in het geval van Bergen op Zoom, het Markiezenhof.*

Plaatsing:

- *Niet op of aan het monument of beeldbepalend pand zelf tenzij het niet anders kan. Plaatsing op een ondergeschikt plat dak of bijgebouw gaat boven plaatsing op een schuin dakvlak van de hoofdkap.*
- *Plaatsing kan uitsluitend op het onderdeel van de kap dat bouwtechnisch het minst kwetsbaar is.*
- *Indien 1 en 2 geen mogelijkheden bieden kan eventueel een andere locatie onderzocht worden; dit in overleg met en ter goedkeuring door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit.*
- *De ingreep moet reversibel (omkeerbaar) zijn, en regulier onderhoud niet in de weg staan.*
- *De ingreep moet gebaseerd zijn op voldoende cultuurhistorische en ruimtelijke analyse van het monument of beeldbepalend pand en zijn omgeving.*
- *Bijzondere (decoratieve) dakpanpatronen in de dakbedekking mogen niet doorbroken worden.*
- *Alternatieve, waarde-sparende oplossingen dienen, aantoonbaar, onderzocht te zijn.*
- *De dakconstructie moet het geheel kunnen dragen zonder versterkingen. Het dak moet zich in, aanwijsbaar, technisch goede staat bevinden.*

Uiterlijk en maatvoering:

- *Lichte en te sterk reflecterende constructie-onderdelen (metaaldelen) en randprofielen zijn niet toegestaan.*
- *De zonnepanelen of -collectoren vormen een gesloten vierhoekig vlak. Dit geldt niet voor zonnepanelen of -collectoren die worden geplaatst op beeldbepalende panden.*
- *Het geheel van bestaande dakdoorbrekingen inclusief de zonnepanelen of -collectoren levert geen onrustiger dakvlak op dan voorheen; de wens zonnepanelen of -collectoren toe te passen kan dus leiden tot sanering/integratie van overige dakdoorbrekingen.*
- *De zonnepanelen of -collectoren worden minimaal: 0,5 meter uit de randen van het dakvlak, daktoevoegingen en dakdoorbrekingen (nok, goot/dakvoet, zijkanten, kil- en hoekkeper, dakkapellen, loggia etc) gehouden;*

- *Indien er voldoende dakvlak resteert, wordt de collector zoveel mogelijk richting achtergevel/goot, en horizontaal in het midden, gepositioneerd.*

Schematische weergave van de verruiming per deelgebied

Voor de verduidelijking is hieronder een schema opgenomen met de regels per deelgebied. Dit schema ziet alleen op de situatie dat de zonnepanelen vanaf openbaar toegankelijk gebied zichtbaar zijn.

Figuur 2: Kleurenschema voor de toegepaste regels in de specifieke deelgebieden

REGELS / DEELGEBIED	zichtbaar*	Geen sterk reflecterende delen	Regelmatig rangschikken***	Gesloten vierhoekig vlak****	0,5 meter uit dakrand*****
1	nee**	ja	ja	ja	ja
2	ja	ja	ja	nee	ja
3	ja	ja	ja	nee	nee
4	ja	ja	nee	nee	nee

** vanaf openbaar toegankelijk gebied*
*** tenzij nagenoeg niet zichtbaar*
**** op horizontale of verticale lijn (dus niet panelen horizontaal en verticaal)*
***** alle panelen samen moeten gesloten vierkant vormen*
****** geldt t.a.v. boven- onder- zijkant van dakvlak. Ook ten opzichte van dakraam of -kapel.*
Bij beeldbepalende panden, waar zonnepanelen zichtbaar mogen worden geplaatst, gelden de regels die van toepassing zijn op monumenten

Extern advies

De scenario's zijn ook voorgelegd aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en op 12 december 2022 besproken. De commissie kan zich vinden in de uitgewerkte scenario's, maar laat de keus verder aan uw raad.

De scenario's zijn ook voorgelegd aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De rijksdienst geeft niet zozeer een inhoudelijke reactie, maar komt met enkele algemene beschouwingen en een advies.

Principieel is voor de rijksdienst het beschermd stadsgezicht één element. De onderverdeling in deelgebieden is in de aard ook een wat grof instrument volgens de rijksdienst, net als zones waarin je wel/niet welstandsvrij kunt bouwen. De rijksdienst adviseert het maken regels op pandniveau (x meter uit de rand, één aansluitend geheel, zichtbaarheid vanaf straat, etc) in combinatie met het ruimtelijke karakter van de situatie. In een smalle straat zie je panelen bijvoorbeeld minder dan bij een vrijstaand gebouw aan een park. Een dergelijke methodiek hanteren andere gemeenten, waaronder bijvoorbeeld de gemeente Hulst.

Reactie op het voorstel van de rijksdienst

Voor een benadering per pand is niet gekozen. Dit kent naast bepaalde voordelen ook nadelen. Daarvoor moet een gedegen inventarisatie plaatsvinden van de daken en moeten mutaties doorlopend worden verwerkt. Dit kost aanzienlijk meer tijd en capaciteit. Dit is op dit moment niet beschikbaar. Het is dan ook niet meer haalbaar om nog dit jaar een nieuw voorstel aan te bieden als voor een dergelijk opzet gekozen zou worden.

Consequenties van het voorstel

Onder dit gewijzigde beleid het wordt mogelijk om onder voorwaarden binnen het beschermd stadsgezicht zonnepanelen in het zicht te plaatsen. Als de Nota Ruimtelijke Kwaliteit, met daarin het door u gekozen scenario, opnieuw door u is vastgesteld, kunnen in bepaalde gebieden met omgevingsvergunning panelen die

in het zicht liggen worden geplaatst. De regels kunnen nadien wel weer strenger worden gemaakt, maar dit raakt de met omgevingsvergunning aangebrachte panelen niet. De gevolgen van het door u gekozen scenario kunnen dan niet meer ongedaan worden gemaakt.

Het aantal aanvragen omgevingsvergunning voor zonepanelen zal door de versoepeling toenemen nadat de gewijzigde Nota Ruimtelijke Kwaliteit in werking is getreden. Dit kost meer ambtelijke capaciteit en meer advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Tegenover de hogere kosten staan ook meer legesopbrengsten.

Tegen het vaststellen van de gewijzigde Nota Ruimtelijke Kwaliteit staan geen rechtsmiddelen open. Het zijn beleidsregels als bedoeld in artikel 12a, aanhef en eerste lid van de Woningwet. Beleidsregels zijn uitgezonderd van bezwaar en beroep. Tegen het besluit op de aanvraag omgevingsvergunning voor het plaatsen van zonnepanelen die via het nieuwe beleid vergund worden, kunnen wel rechtsmiddelen worden ingesteld.

Relatie met de Omgevingswet
Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking.[4] In het omgevingsplan, onderdeel van de Omgevingswet, dat per 1 januari 2024 het bestemmingsplan vervangt, worden alle (beleids)regels ondergebracht die zien op de fysieke leefomgeving, dus ook de welstandsregels. In het overgangsrecht van de Omgevingswet is geregeld dat de huidige welstandsregels van toepassing blijven. De huidige welstandsregels worden namelijk onderdeel van het tijdelijke deel van het omgevingsplan (artikelen 22.7 en 22.29 van het Invoeringsbesluit Omgevingswet). Wanneer de regels uit dit tijdelijk deel omgezet worden naar een nieuw omgevingsplan, dan moet door uw raad opnieuw een afweging worden gemaakt welke welstandsregels wenselijk zijn. Onder de Omgevingswet kunnen u ervoor kiezen om wel of geen regels te stellen over het uiterlijk van bouwwerken (artikel 4.19 Ow). Het stellen van welstandscriteria is daarmee geen verplichting meer. In de gewijzigde nota is al zoveel mogelijk rekening gehouden met de inwerkingtreding van de Omgevingswet door aanpassing van de terminologie.

Evaluatie
De portefeuillehouder heeft tijdens de behandeling van de scenario's in de commissie aangegeven de gewijzigde regeling betreffende zonnepanelen graag te willen evalueren. Voorgesteld wordt de evaluatie mee te nemen in het jaarverslag van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit over 2023.

Duurzaamheid
Dit voorstel draagt bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente, nu meer huishoudens in de binnenstad de mogelijkheid hebben om zonnepanelen te plaatsen. De wijziging van de Nota Duurzame Energie past ook in de Visie Binnenstad, zoals op 2 februari 2023 door u vastgesteld (RVB22-0076), waarin verduurzaming als een van de uitgangspunten is opgenomen.

Risico paragraaf

Geïdentificeerde risico's

[4] Deze datum staat inmiddels vast, nu de Eerst Kamer akkoord is met het Koninklijk besluit dat nodig is voor de inwerkingtreding.

Risico-onderdelen	NvT	Laag	Neutraal	Hoog
1. Realiseren maatschappelijke effecten			X	
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak				X
3. Imago gemeente			X	
4. Algemene en externe omgeving		X		
5. Veiligheid			X	
6. Financiën		X		
7. Juridisch			X	
8. Planning		X		
9. Kwaliteit uitvoering			X	
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners			X	

Beheersmaatregelen risico's hoog

	Risico	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1.	Onvoldoende draagvlak bij deel van de bevolking	Vertrouwen ebt weg	Besluit goed uitleggen	raad

Alternatieven

Het hebben van welstandsbeleid is – tot 1 januari 2024 – nog verplicht op grond van artikel 12a, aanhef en eerste lid van de Woningwet. Indien u besluit tot het niet opnieuw vaststellen van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit blijft de oude nota met de huidige beleidsregels omtrent zonnepanelen binnen het beschermd stadsgezicht van kracht.

Niet iedereen zal dan ook van de versoepeling gebruik kunnen maken. Voor locaties waar zonnepanelen in het zicht ongewenst zijn, kan het bieden van alternatieven voor de betreffende eigenaren een uitkomst zijn. Een voorbeeld hiervan is een energiecoöperatie, zogenaamde 'postcoderoos' of het door de gemeente beschikbaar stellen van eigen gebouwen (gemeentewerf is hiervan een voorbeeld). Hierbij is op dit moment de vraag groter dan het aanbod. Op dit moment kunnen wij lokaal geen concrete alternatieven bieden. Landelijk zijn deze alternatieven er wel.

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

De secretaris,

Dhr. mr. drs. ing. M. van Vliet

De burgemeester,

Dhr. dr. F.A. Petter

Gemeente Bergen op Zoom

Gewijzigd raadsvoorstel RVB23-0023

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het gewijzigde voorstel van het college van 5 juni 2023, nr. RVB23-0023;

gelet op artikel 12a van de Woningwet;

BESLUIT:

1. De Nota Ruimtelijke Kwaliteit opnieuw vast te stellen met daarin opgenomen:
   de gewijzigde beleidsregels over zonnepanelen op daken binnen het beschermd stadsgezicht.
2. De gewijzigde Nota Ruimtelijke Kwaliteit per 1 augustus 2023 in werking te laten treden.
3. De Nota Ruimtelijke Kwaliteit, vastgesteld op 11 april 2019, per 1 augustus 2023 in te trekken.
4. Aanvragen om omgevingsvergunning die zijn ingediend voor datum van inwerkingtreding maar waar na 1 augustus 2023 nog niet op is besloten, af te handelen met toepassing van de gewijzigde Nota Ruimtelijke Kwaliteit.
5. De onder het eerste beslispunt vastgestelde Nota Ruimtelijke Kwaliteit conform de gebruikelijke wijze te publiceren en bekend te maken.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 28 juni 2023

De griffier, De voorzitter,

Mevr. drs. E.P.M. van der Meer Dhr. dr. F.A. Petter